

žava, in baš to vodstvo človeka do časa, ko prevzame svojo nalogo v življenju, imenujemo vzgojo. Samo ob sebi je umevno, da ima vzgoja v navadnem vsakdanjem življenju velikanski pomen. Kakor je dobro vzgojen človek srečen in mu je dobra vzgoja bogastvo, ki blago vpliva na njegovo okolico, tako je slaba vzgoja nesreča ne samo za slabo vzgojenega, temveč tudi za družbo.

Da pa moremo dobro vzgojevati, moramo imeti gotov smoter, vendar s vključitvijo večine ljudi vzgaja brez smotra. Lastni način mišljenja, čustvovanja in hotenja, združen z absolutističnimi težnjami in malikovavstvom pred lastno avtoriteto — to je vodilo naših mas pri vzgojnem delu. Kakor razvidno, je vzgoja dvojna: smotrna in brez smotra. Smoter je pa istotako lahko dober ali slab. Iz izvajanja v začetku bi bil pravi smoter vzgoje, in sicer duševna in telesna dovršenost, ki se pa doseže s harmonično, telesno in duševno vzgojo. Torej je namen in smoter vzgoje harmonijski razvoj vseh telesnih in duševnih sil gojenčevih. Smoter telesne vzgoje je zdravo, krepko in lepo telo. Smoter duševne vzgoje je inteligentni, navenoveren, krepak značaj.

Dobra vzgoja mora postopati po dobrem načrtu. In ta načrt je posebna vzgojna metoda, to se pravi: vzgajati skladno s smotrom vzgoje in izbirati ob neprestanem oziru na vzgojne pogoje vedno določena vzgojna sredstva. Vzgojne metode pa so različne, ker je različna kakovost vzgojnih sredstev in način njih uporabe. Torej vzgojne metode ne moremo učiti, ker je skoro v vsakem predmetu, slučajno drugačna.

Vendar pa se mora vzgoja ravnati po stanovitihi načelih. Vzgajati moramo umno, naravno, častno primerno, praktično, vsestransko in harmonsko, edinstveno, istinito, narodno in patriotsko. Le tedaj bomo vzgajali dobro, ako se bomo držali teh vodilnih niti, in produkt take vzgoje bo odgovarjal etičnim zahtevam, bo plemenit značaj.

Vendar pa vzgoja ni vselej vsemogoča. Na eni strani naleti vzgojevalec na nedogledne ovire, na drugi strani se pridružijo neljubi sodelavci. Na primer, priroda je močna sila, nadalje vplivajo na gojenca voditelji, bratje in sestre, cela okolica in družina, jezik in mišljenje drugih; pozneje država in cerkev, ki zahtevajo delež pri vzgoji. Najdalje živi gojenec v družbi, za katero se mora vzgajati in tej tudi mora pripasti del vzgoje (socialna pedagogika). Najmočnejša sila je pa usoda.

Vzgojitelj torej ne more prevzeti jamstva za produkt svojega vzgojnega delovanja. Ako se zgodi, da dobra vzgoja prinaša slab sad, je to slučaj, pravilo pa je: **dobra vzgoja — dober vzgojenec.** Mesta vzgoje so različni. Najvažnejša so dom, šola in zavod. Naj se omejimo na prvi dve.

Domača in šolska vzgoja.

Montesquin pravi, da sprejemamo tri različne in nasprotujoče si vzgoje: vzgojo svojih očetov, vzgojo svojih učiteljev in vzgojo sveta. To, kar nam reče poslednja, prevrača vse ideje prvih dveh. Iz tega bi izhajalo, da vzgaja samo življenje, kar pa ni tako odločno, zakaj da bi bila dom in šola brez vrednosti, tega ne moremo in ne smemo verjeti. Čemu potem naš stan in njegova ideala? Čemu nadalje vsa ljubezen in hvaležnost do naših roditeljev, ki bi bila v tem slučaju samo laž? Vpliva šole in doma se človek nikdar popolnoma ne otrese, tudi ko že doraste, zakaj gotovo bi se vsakdo sramoval pred očetom, če bi ga ta zalotil pri grehu. Pravo očetovstvo je tudi moralno očetovstvo, ne samo fizično, in moralno ohrani svoj vpliv tudi po očetovi smrti.

Po 14. letu navadno učenec zapusti šolo in do tega časa je bodočemu značaju dožidana podlaga, od katere je zavisna moč zgradbe. Šola mu je preskrbela samo načela, a njih vrednost mora učenec izkusiti v šoli življenja. Smoter vzgoje v šoli ne more biti že dosežen, vendar pa imamo eno garancijo, in ta je navada.

Gotovo je, da trdno verujemo v moč šolske in domače vzgoje. Glavni pogoj, da lahko prevzamemo odgovornost za produkt naše vzgoje, pa je: **domača in šolska vzgoja morata biti edinstveni.** Kakor so pri vsakem skupnem podjetju tudi splošna pravila, po katerih se mora ravnati vsak, in kakor mora vsak član delati skupno z drugimi, istotako bi bilo treba tudi v vzgoji obče veljavnih direktiv, po katerih bi se morala ravnati zaveznika (ne nasprotnika!): šola in dom.

Edinstvenost vzgoje bi bilo složno postopanje vseh vzgojnih faktorjev, torej enotni smoter, enotna metoda in raba istih sredstev. Starši in učitelji morajo dogo-

vorno uporabljati ista vzgojna sredstva ali vsaj ne paralizirati učinka, ki ga ima sredstvo, uporabljeno od ene strani. Gotovo je, da vselej ni mogoče enako delovati, vendar nasproti delovati se ne sme. Oba imata skupna, pa tudi vsak svoja sredstva, ki jih drugi nima. O tem, kar imata oba činitelja skupnega, bodi dogovor, kjer pa uporabljata vsak svoja specifična sredstva, pa toleranca.

Šola in dom bi se morala nadalje vzajemno podpirati povsod in vselej proti vsakomur, ki hoče uničiti njihovo plemenito harmonijo. Morala bi se vzajemno spoštovati, da bo tudi otrok veroval v to spoštovanje. Učitelj in starši naj bi se vedno posvetovali o skupnem vzgojnem delu in se vzajemno popolnjevali. To bi bile samo glavne vodilne točke, po katerih bi se ravnali starši in učitelji. In tako se nam zdaj odpre široko polje skupnega vzgojnega dela. Poglejmo našo domačo vzgojo v splošnem in primerjajmo jo s šolsko vzgojo!

Poglejmo v zgodovino vzgojeslovja, oziroma tega niti treba ni, saj vidimo doma, da o edinstvi v vzgoji nikdar ni bilo govora. Namesto, da bi si šola in dom osigurala rezultat svojega mučnega dela, si v neslogi vzajemno pobijata svoj vpliv. Zakaj razlika med domačo in šolsko vzgojo je dandanes jako velika. V kmetijskih hišah se vzgaja nekako po tradicijah. Vzgojna načela prehajajo od očeta na sina in vnuka, ker v družinah neopazeno in neopazno deluje nagon ohraniti svoj lastni jaz na veke. (Konec.)

Vsak zaveden učitelj in vsaka zavedna učiteljica se dvigni na pot k jubileju naše Zaveze!

Iz naše organizacije. Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj je zborovalo 3. julija v središki šoli ob lepi udeležbi svojih članov. Seveda se vidimo vedno eni in isti. Glavni namen zborovanja je bil, da smo se posvetovali glede tem uradne konference. Razgovorili smo se o vseh temah letošnje uradne konference. Omeniti hočem samo tretje vprašanje, in sicer: »Ljubezen do učnega poklica vzdržuje učitelja tudi v tožnih dneh.« O tej temi je poročal jako stvarno nadučitelj tov. A. Kosi. Zastran tega vprašanja je učiteljsko konstatiralo, da je bilo postavljeno na dnevni red brez vednosti stalnega odbora. Nepobiten fakt je, da ima učiteljsvo idealno ljubezen do svojega poklica, a sedaj, ko bije učiteljsvo vse Avstrije huj boj za svojo boljše materialno eksistenco, za svoj borni kruh, ni primeren čas za to, da se razpravlja o idealih. Razen tega se je razpravljalo še o drugih stanovskih zadevah.

Književnost in umetnost.

Starogorski: Junaki svobode. Osem lepih povesti in črtic iz balkanske vojne obsega knjižica, ki je izšla v založništvu »Slovenskega Ilustrovanega Tednika«, in sicer: »Za križ častni in svobodo zlato«, »Šumi Marica...«, »Bela roža«, »Usmiljenka«, »Onam, onamo«, »Na straži«, »Gojka kliče...« in »Na polju bojnih«. Broš. izvod stane 2 K, vez. 3 K 40 v. Priporočamo!

August Senoa: »Kletva.« Znamenit roman slovitega hrvaškega pisatelja. Hrvška »Pučka Prosvjeta« je izdala ta roman v ljudski izdaji, slovenski prevod pa je oskrbel Starogorski. — Knjižnicam in ljubiteljem lepih knjig in povesti obe tukaj navedeni knjigi toplo priporočamo. Dobivata se pri upravništvu »Slovenskega Ilustrovanega Tednika« in v vseh knjigarlah. — Broš. izvod stane 1 K 40 v, vezan 2 K 10 v.

Srednješolski vestnik.

** Razpisano srednješolsko mesto. Na gimnaziji v Št. Pavlu na Koroškem je razpisana supletura za šolsko leto 1913/14 iz klasične filologije z nemškim in slovenskim jezikom.

** Napad na gimnazijskega ravnatelja. Levovsko sodišče je te dni bivšega gimnazijskega Michajčuka zaradi napada na gimnazijskega ravnatelja Eliasa v Zolkiewu obsodilo na šest mesecev ječe s postom.

Politiški pregled.

* Hrvaška zavednost. Na Dunaj je prišlo 250 hrvaških obrtnikov iz Zagreba. V soboto jih je občinski svet povabil na Kobenc. Restavracija je bila v to svrhu okrašena z zastavami, med katerimi je bila tudi ogrska zastava. Hrvaški gostje

pa so izjavili, da ne prestopijo prej praga restavracije, dokler ne odstranijo ogrske zastave. Tej želji so ustregli.

* Vojaške vaje se bodo letos jako omejile. Razen par večjih vaj se bodo vršile splošno samo polkovne vaje.

* Reaktiviranje srbskih društev v Bosni in Hercegovini. Na intervencijo podpredsednika bosensko-hercegovskega deželnega zbora Šole in poslancev Stokanovića in Srskića je vlada dovolila reaktiviranje razpuščenih srbskih društev s starimi pravili in jim dovolila narodne zastave.

* Razlastilni zakon v Nemčiji. Znano je, da je nemška zbornica sprejela zakon, ki daje vladi pravico, da razlasti, kogar hoče med Poljaki, to se pravi, da ga lahko kar požene s posestva, ki je njegova osebna last. Pred kratkim je pruska vlada nastopila proti štirim Poljakom. Trije so se res umaknili, četrti pa se noče. Vsi pritiski niso pomagali nič, nazadnje je vlada vložila tožbo proti njemu. To se godi v 20. stoletju v znamenju nemške kulture!

* Cesarjev telegram konfisciran. Zagrebška policija je konfiscirala celo naklado »Obzora«, in sicer zaradi telegrama cesarja Franca Jožefa kralju Karlu rumunskemu — V Avstro-Ogrski je pa res že vse mogoče!

XXVIII. redna velika skupščina »Družbe sv. Cirila in Metoda« se vrši v ponedeljek, dne 8. septembra 1913. leta, ob 11. uri dopoldne v Domžalah v »Sokolškem domu«. Vzpored: 1. Nagovor prvomestnika. 2. Tajnikovo poročilo. 3. Blagajnikovo poročilo. 4. Poročilo nadzorništva. 5. Volitev članov v družbino vodstvo. 6. Volitev nadzorništva. (5 članov.) 7. Volitev razsodništva. (5 članov.) 8. Služajnosti. Vodstvo »Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani«, dne 4. avgusta 1913. — Iz vodstva izstopijo letos: Andr. Senekovič, dr. Iv. Merhar, dr. Iv. Tavčar, Ivan Kežar, dr. Karel Koderman. — V odboru ostanejo še: Fr. Črnogoj, dr. Ern. Dereani, Aleksander Hudovernik, Matija Prosekar, Luka Svetec, dr. Janko Šebinger, Ivan Vrhovnik. — V nadzorništvo so bili: dr. Fr. Ilešič, dr. Alojzij Lavš, dr. Vladimir Ravnihar, Matija Rode, Miloš Stibler. — V razsodništvu so bili: dr. Vinko Hudelist, Jakob Kogej, Fr. Pahernik, dr. Fr. Tekavčič, dr. Karel Triller. — Samostalne predloge, o katerih naj se obravnava na veliki skupščini, je v smislu § 12. družbenih pravil predložiti vodstvu vsaj 10 dni pred glavno skuščino. — Dostavek: Dne 7. septembra ob 7. uri zvečer bo zaupno zborovanje po § 2. druž. zak. v mali dvorani »Narodnega doma« v Ljubljani, h kateremu je dostop dovoljen samo proti osebnemu povabilu. Za pokrovitelje in družnične delegate veljajo »zglasnice«, ki so jih dobili za veliko skupščino, obenem tudi kot legitimacije k zaupnemu zborovanju.

Kranjske vesti.

—r— **Dvorazredna ljudska šola** na Vrhpolju pri Vipavi se razširi v trirazrednico.

—r— **Deželni odor** je na svoji seji dne 18. t. m. dovolil podpore kranjskim obrtno-nadaljevalnim šolam. Le Zagorje, Idrija, Poštojna in Novo mesto ne dobe — nič!

V dneh 6. in 7. septembra t. l. bodi ob jubileju naše Zaveze združeno v Ljubljani vse napredno slovensko učiteljsvo!

Štajerske vesti.

—š— **Tovariš Fran Horvat †.** V soboto popoldne ob pol peti uri je preminil v Mariboru učitelj Fran Horvat v najlepših letih mladosti. Star 27 let, je moral leči v prerani grob kot žrtev one davice našega slovenskega učiteljsva, proti kateri je le redkokdaj pomoči — jetike! Žalost in toga nas obdajata ob njegovem spominu. Kdo njegovih kolegov, znancev in prijateljev ne bi togoval?! Saj je bil med veselimi lahko najveselejši in kadar je zapel, ga je vsako uho odviljeno poslušalo. Seveda, tudi na to smo se nekaj časa sem samo še spominjali, zakaj zadnje leto ni več zapel. Bolehal je že več kot dve leti in zadnje čase je docela opešal tako, da doma že ni več zapašal. Bodi mu blag spomin! Žalujoci materi, sestri in bratu naše najsrčnejše sožalje. Pogreb prerano umrlega je bil dne 19. t. m.

—š— **Slovensko čebelarstvo društvo za Spodnje Štajersko** naznanja svojim članom, da zaradi sklepa na zadnjem občnem zboru obiščemo vzorno čebelarstvo gosp. J. Štampfla v Stražgojncih pri Pragerskem v nedeljo, dne 24. avgusta t. l.

Od južne strani se vozimo s poštnim vlakom iz Celja ob polu 10. uri predpoldne, iz Grobelnega okolo 10. ure in pridemo na Pragersko okolo polu 11. ure. Na kolo dvoru nas počakajo udeleženci od mariborske in ptujske strani. Vsak udeleženec se naj zaradi obeda zglašil po dopisnici pri gospodu Štampflu.

—š— **Gospodinski tečaj v Št. Jurju ob J. ž.** na šentjurski deželni kmetijski šoli se prične 15. septembra in bo trajal do 26. oktobra. Tečaj se ne bo razpisal, ker se je oglasilo že toliko prosilk, da jih bo mogoče le en del sprejeti.

—š— **»Junaki čina« profesorja in poslanca dr. Verstovška.** Od Sv. Duhu na Ostrem vrhu pišejo »Slov. Narodu«: »Nerazumljivo nam je, kako so spravili nemški listi poslanca dr. Verstovška v zvezo z razširjenjem slovenske ljudske šole pri Sv. Duhu na Ostrem vrhu. Če bi bilo odvisno od tega gospoda, bi se tukajšnja slovenska šola ne razširila v celem 20. stoletju. Poslanec dr. Verstovšek je šel celo na lipniško okrajno glavarstvo protestirat proti razširjenju z motivacijo, da se morajo prej razširiti tudi nemške šole v Arnavžu in Lučanah...« Ze sedaj silijo slovenski otroci iz gradiške občine v višje organizirane nemške ljudske šole v Arnavžu in Lučanah in slovenski poslanec dr. Verstovšek bi rad še to gibanje podprl edinole zaradi tega, da bi storil redkim nazadnjaškim kmetom pri Sv. Duhu, ki ne bi radi za šolo nič dali, uslugo. Kak pomen ima višje organizirana slovenska ljudska šola ob meji, ve sicer dobro tudi profesor Verstovšek, a da bi se prikupil duhovščini, ki preganja celo ob meji narodno učiteljsvo, in kakim nazadnjaškim volilcem — hodi protestirat proti razširjenju. Vprašanje je sedaj, na kak način je prišel dr. Verstovšek do tega, da se ga je v nemških listih zaradi šolske zadeve pri Sv. Duhu napadalo? Saj je hotel in dela isto kakor Nemci in nemškutarji, on, »braniatelj« narodne meje in slovenski poslanec! »Straža«, ti pa napiši o teh stvareh nov »goreč« narodni članek! O vi, veliki narodnjaki, Verstovšek, Günther in Lekšesleske!

Goriške vesti.

—g— **Umrli je v Solkanu** v pokojeni profesor J. Makuc. Bil je somišljenik S. L. S. in propagator treznostnega gibanja. R. I. P.!

—g— **Novi deželni zbor goriški.** Med prvimi zadevami novega deželnega zbora bo overovljenje mandatov. — Proti izvolitvi kamoraskih poslancev mestne skupine je s slovenske strani podan protest. Nadalje bodo določili deželnega glavarja, podglavarja, ki ju imenuje cesar, in volitev deželnih odbornikov.

—g— **Na slovenskem oddelku deželne kmetijske šole** je pettedenski nadaljevalni kmetijski tečaj za ljudskošolske učitelje. Ustanovilo ga je c. kr. poljedelsko ministrstvo z namenom, da bi razširilo med našim ljudstvom večjo kmetijsko strokovno izobrazbo s takoimenovanimi kmetijsko-nadaljevalnimi tečaji za ljudski šoli odrasle kmetijske mladeniče. — Tečaj vodi ravnatelj kmetijske šole Štrekelj, ki tudi predava razne panoge praktičnega kmetijstva. Z njim pridno sodeluje agr. inženjer Anton Podgornik, po nekoliko ur so poučevali, oziroma predavali tudi živinozdravnik Poberaj, solkanski rojak, o živinozdravništvu, deželni sadjarski nadzornik kranjski Martin Humek iz Ljubljane o pedagogiki kmetijskega pouka in posojilniški ravnatelj Svitoslav Premrou o zadružništvu in posojilništvu. — To so res lepa praktična predavanja, ki oborože naše učiteljsvo s strokovnim znanjem, da bo njegovo delo med našim kmetijskim narodom tem plodonosnejše. Tečaj obiskuje 25 učiteljev z Goriškega in Istre ter tudi trije c. kr. profesorji. Učitelji imajo vso hrano na kmetijski šoli, kjer je istočasno kmetijski tečaj. Tako se združuje koristno s potrebnim.

—g— **Dijaška kuhinja v Gorici** naznanja onim dijakom, ki žele hrano v šolskem letu 1913/1914., naj vložijo tozadevne prošnje, ki jim je treba priložiti letno izpričevalo ter ubožni list, do 31. avgusta t. l. Prošnje naslovite na predsednika D. K., prof. M. Mastnaka v Gorici.

Tržaške vesti.

—t— **Razdelitev sadnega drevja »Tržaške kmetijske družbe«.** Da se kolikor možno razširi umno sadjarstvo po tržaški okolici, ki ima dobro ležjo za to panogo kmetijstva in dobrega odjemalca v tako neposredni bližini mesta Trst, se kmetijska družba že nekaj let sem bavi

Šolske potreščine Marija Tičar

vseh vrst priporoča cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta štev. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

z razdeljevanjem sadnih dreves plemenitih vrst. Tudi v tem letu nakupi družba posebno pritikava nizka drevesa, ki pri tukajšnjih vremenskih razmerah najbolje uspevajo, in sicer: črešnje, hruške, jabolka, marelice, breskve, slive, češplje, orehe in jih porazdeli med svoje člane. Vsak ud, ki se za nje priglasil in ki je že poravnal članarino za leto 1913, dobi brezplačno po 3 drevesa; nad to število jih morejo dobiti udje do 15 drevesc po znižani, nad 15 drevesc pa po polni kupni ceni. Da se dozna približno število zahtevanih vrst, se je udom samim ali pa odboru gospodarskih svetov in zaupnikom družbe priglasiti s polami najdalje do 15. septembra t. l. v družbeni pisarni ulici Jurij Galatti 14, II.

Županska volitev v Trstu. Iz Trsta poročajo: Nanovo izvoljeni občinski svet se je na prvi seji konstituiral. Začetkoma se je cesarski namestnik pozdravil izvoljene odbornike ter jih zapri-segel. Ker so slovenski občinski odborniki pristegli slovensko, so laški občinski svetniki in laška fakinaža, zbrana na galeriji, začeli tuliti. Za župana je bil izvoljen odvetnik dr. Valerio z 59 glasovi laških liberalcev. Slovenski občinski svetniki so oddali bele glasovnice, socialni demokratje pa so se vzdržali volitve. Za prvega podžupana je bil izvoljen dr. Brocchi, za drugega pa inženir Doria.

Koroške vesti.

Slovenska manifestacija na Koroškem. Prejeli smo poročilo: Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda za Loče in okolico je imela dne 3. avgusta v Malovščah svoj letni občni zbor. Zborovanja se je udeležil tudi zastopnik glavne družbe — naš tovariš F. Škulj, učitelj iz Ljubljane. Po običajnih poročilih odborovih je povzel besedo posestnik Brandner iz Žužalič, ki je v poljudnih besedah orisal naše narodne dolžnosti. Dr. Štefančič je pojasnil zadevo nameravane Ciril-Metodove šole v Vodičji vasi. To je bilo potrebno tem bolj, ker se zadeva zaradi nekvalificiranega postopanja bekušanskega občinskega predstojnika vleče že cela tri leta in je naše ljudstvo postalo že nevoljno. Dočim se je šulferajnska šola ravnotam jela pozneje ustanavljati nego Ciril-Metodova šola, poučujejo v njej že dve leti. K tej zadevi je govoril tudi tovariš Škulj, ki je v splošno zadovoljnost zborovalcev povedal še nekatera tozadevna pojasnila z zagotovilom družbinega vodstva, da družba vkljub vsem zaprekam in nasprotstvom, ki se ji stavljajo od različnih strani, ne odneha od svoje namere ter da stori vse, da izvojuje stavbno dovoljenje za prepotrebno šolo. Sprejeti sta bili dve resoluciji: prva v protest proti občinskemu predstojniku zaradi zaprek ki jih stavlja ustanoviti Ciril-Metodovi šole, s pozivom, da brez odlašanja razpiše nov komisijski ogled v zmislu odloka c. kr. okrajnega glavarstva v Beljaku z dne 13. februarja 1913, št. 650/10, na podlagi katerega se družbi takoj prizna stavbinsko dovoljenje. V drugi resoluciji se naproša družbino vodstvo, da nemudoma stori vse korake, da pride čim prej do zidave narodne šole, ker vsako nadaljno zavlačevanje pomenja ogromno škodo slovenski stvari v prizadetem kraju. Omeniti pa moramo še neko posebnost, kakršnih na Koroškem nikdar ne manjka pri takih prilikah. Okrajno glavarstvo v Beljaku namreč ni hotelo dati dovoljenja za razobešenje slovenskih trobojnic, in sicer zaradi tega ne, ker je sestava barv slovenskih trobojnic prepovedana, dočim pa je pred 14. dnevi visela na ljudski šoli v bližnji Vodičji vasi — frankfurtarica. Daleč smo prišli na Koroškem!

Splošni vestnik.

Ustanovitev bosenskega deželnega šolskega sveta. Iz Sarajeva poročajo z dne 13. t. m.: Predsednik deželnega sveta, dr. Mandić, je sklical vse člane deželnega sveta k sebi, na kateri se ustanovi poseben bosenski deželni šolski svet.

Znamenja ob dohodu vlakov. Ker so se v zadnjih sedmih letih, odkar se je odpravil običaj, da je lokomotiva dohod

vlak na postaje naznanila z žvižganjem, opetovano pripetile nesreče ravno zato, ker je izostalo to znamenje, od oktobra t. l. dalje žvižganje zopet uvedejo.

Iz odbora »Vseslovenske časnikarske zveze«. XI. kongres slovenskih časnikarjev v Pragi dne 30. junija 1912 je sklenil, naj bi se XII. kongres vršil v letu 1913. Zvezin odbor je določil za XII. kongres slovenskih časnikarjev zgodovinski in krasni Kraljevi Gradec, katerega mestni občinski svet je bil odboru na uslugo s pozornostjo, lastno vsem Čehom, kadar gre za slovansko stvar. Priprave za kongres so bile že v polnem teku, ko je na Balkanu izbruhnila vojna med zavezniki. Odbor »Vseslovenske časnikarske zveze« je razpravjal v svoji zadnji seji dne 18. julija o tem, da li bi kazalo, prirediti kongres tudi vzpričo velike krize, ki jo je v slovanski ideji povzročila ta vojna, ter sklenil, odgoditi za letos nameravani kongres na prihodnje leto, naдейajoč se, da se slovanska kriza do tega časa pojasni in vsi slovanski činitelji spoznajo za potrebno, da se vrnejo na krepak temelj načel slovanske vzajemnosti, ki je bil podan in proglašen na prvem kongresu slovenskih časnikarjev v Pragi leta 1898. Izmed teh načel je prvo: »Slovani ne bodo v bodoče netili novih sporov med sabo, stare spore, katerih novo pokoljenje ni zakrivilo, marveč jih je prevzelo kot dedščino, pa bodo reševali med sabo potem mirnih dogovorov in pogajanj tako, da bosta obe sporni strani imeli korist, nobena pa škode.« Odbor »Vseslovenske časnikarske zveze« sporoča to vsem v zvezi združenim društvom slovenskih časnikarjev ter jim kliče: Na snidenje leta 1914! — Josip Holeček, predsednik; Prokop Vavrinek, tajnik.

V katerem stanu ljudje najdlje žive. Neka pariška zdravnica je na podlagi življenjepisnih podatkov o velikih možeh dognala, da najdalje žive slikarji. Tako so živeli slavni slikarji: Peruggino 78 let, Albani 82, Bellini 89, Michelangelo 89, Tizian 100, Van Dyck 78 let itd. Za slikarji žive najdlje duhovniki, potem pa modroslovci. Najkrajše življenje je življenje — učiteljev.

Iz slovanskih pokrajin.

o Slovaška razstava leta 1914. Velehradsko poljedelsko društvo priredi prihodnje leto slovaško razstavo v Ogrskem Gradišču. Razstava bo podala natančno sliko tamkajšnjega slovaškega prebivalstva v narodnem, gospodarskem in prosvetnem oziru. Na razstavi bodo zastopani tudi najboljši slovaški slikarji s svojimi deli. Za razstave se bodo vršile velike slovaške narodne slavnosti in zborovanja narodnih društev.

o Ruska zdravnica v Belgradu. Dr. Polina Aleksandrovna Rajzmanova iz Petrograda je dospela v Belgrad, da se posveti negi ranjenecov.

o Nemci na Hrvaškem stavijo svoje zahteve. Glasilo Nemcev v Hrvaški in Slavoniji, »Deutsches Volksblatt«, navaja zahteve, pod katerimi bi bili Nemci voljni podpirati akcijo barona Skerleca. Te zahteve so: Nemškim otrokom se zagotovi nemški pouk v šoli; nemškemu prebivalstvu se omogoči občevanje z oblastmi v nemškem jeziku. Nemcem se dovoli svobodno sestajanje in združevanje; ne dela se jim težav, ako si hočejo pridobiti domovinsko pravico; vseh kulturnih in gospodarskih ustanov naj bodo ravno tako deležni kakor ostalo prebivalstvo.

o 70letnica Bude Budisavljeviča. Znani srbsko-hrvaški pisatelj Bude Budisavljevič je 29. julija letos obhajal svojo sedemdesetletnico. Rojen je bil v Bjelopolju v Liki ter je bil sodobnik in prijatelj Vučkeliča, Trnskega, Šenoe in Perkovca. Sodeloval je pri mnogih hrvaških časopisih, zlasti pri »Vijencu«. Pisatelj je že 45 let. »Matica Hrvatska« in »Matica Srbska« v Novem Sadu izdala letos njegova dela.

o Kmetiško gledališče. V Vrbovcu pri Zagrebu so ustanovili pred kratkim kmetiško gledališče, ki bo predstavljalo pasionske igre, kakor znano nemško gledališče v Oberammergau. Igračci so sami kmetje in kmetice iz tamošnjega kraja, vodstvo pa ima v rokah režiser Dević iz

Zagreba. Zanimanje za to novo gledališče je med preprostim ljudstvom kakor tudi med meščani prav živahno.

o Nezaslišano nemško nasilje na Moravskem. »Samostatnost« z dne 7. t. m. je prinesla poročilo o naslednjem neverjetnem, pa žal resničnem nemškem šovinizmu: Okrajno glavarstvo v Sternbergu je izvršilo proti tamošnji češki manjšini javno nasilstvo. Na pritisk nestrpnih nemških nacionalcev je bila uradno zaprta češka gostilnica, edini lokal, kjer se je češka manjšina shajala. V vsem kraju je slovansko silno razburjeno nad tem nezaslišanim nasiljem okrajnega glavarstva.

o Tolstega knjiga — zaplenjena v Dalmaciji. Državno namestništvo v Spljitu je zaplenilo hrvaški prevod Tolstega brošure o kmetiških uporih, ki je bila nedavno tega v Rusiji uničena.

o 160.000 kron »Matici Srbski« je v oporoki zapustil nedavno umrli veleposestnik v Veliki Kikindi, Lazo Nikolić.

o Nova slovaška politična stranka. Katoliški Slovaki, ki se zbirajo krog biv-

šega poslanca župnika Hlinke in Jurige, so v Žilantu sklicali ljudski shod, na katerem so ustanovili slovaško katoliško stranko.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V številki svojega lista, ki izide za jubilej Zaveze, želimo priobčiti čim več vesti iz vseh slovenskih pokrajin. — Vse svoje sotrudnike in sotrudnice nujno prosimo, naj nam pošljejo primernih notic, da bo naš list tedaj res prava slika vsega slovenskega šolstva in učiteljstva!

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarišu.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Št. 1102/m. š. sv.

Na II. mestni slovenski deški šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1913, št. 5104, začasno popolniti mesto definitivnega moškega učitelja extra statum z zakonitimi prejemki.

Prosilci za to službo imajo svoje pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri podpisane c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 5. septembra 1913.

Zakasnelih ali pomanjkljivih prošenj se pri oddaji služb ne bo upoštevalo.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 16. avg. 1913.

Št. 1101/m. š. sv.

Na javnih mestnih ljudskih šolah je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1913, št. 5153, oddati z začetkom šolskega leta 1913/14 na novo sistemizirano mesto šestega veroučitelja z zakonitimi stalnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti predpisanim putem pri podpisane c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 5. septembra 1913.

Zakasnelih ali pomanjkljivih prošenj se pri oddaji službe ne bo upoštevalo.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 16. avgusta 1913.

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega »pravega« Francka: z kavim mlinčkom.

In zakaj?

Ker »pravi« Franck

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pridelek.

Pridobite naročnikov! šp 67/25.045

LJUBLJANA

Kavarna Prešern

Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.

Za obilen obisk vljudno prosi

KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Prvo splošno uradniško društvo avstro-ogrsko monarhije

na Dunaju, I., Wiplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljša, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrsko Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem I. 1912 . . . . . 84 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem I. 1912 . . . . . 222 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca I. 1912 . . . . . 121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, Radetzkystraße 10.

Šolske potrebščine Marija Tičar

vseh vrst priporoča cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“.)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnarjevih zvezkov ter vseh priprav za obrtno-nadaljevalne šole.

Cene nizke! Postrežba točna!

z razdeljevanjem sadnih dreves plemenitih vrst. Tudi v tem letu nakupi družba posebno pritikava nizka drevesa, ki pri tukajšnjih vremenskih razmerah najbolje uspevajo, in sicer: črešnje, hruške, jabolka, marelice, breskve, slive, češnje, orehe in jih porazdeli med svoje člane. Vsak ud, ki se za nje priglasil in ki je že poravnal članarino za leto 1913, dobi brezplačno po 3 drevesa; nad to število jih morejo dobiti udje do 15 drevesc po nižji ceni, nad 15 drevesc pa po polni kupni ceni. Da se dozna približno število zahtevanih vrst, se je udom samim ali pa odboru gospodarskih svetov in zaupnikom družbe priglasiti s polami najdalje do 15. septembra t. l. v družbeni pisarni ulici Jurij Galatti 14, II.

—t— **Županska volitev v Trstu.** Iz Trsta poročajo: Nanovo izvoljeni občinski svet se je na prvi seji konstituiral. Začetkoma se je cesarski namestnik pozdravil izvoljene odbornike ter jih zapregel. Ker so slovenski občinski odborniki pristegli slovensko, so laški občinski svetniki in laška fakinaža, zbrana na galeriji, začeli tuliti. Za župana je bil izvoljen odvetnik dr. Valerio z 59 glasovi laških liberalcev. Slovenski občinski svetniki so oddali bele glasovnice, socialni demokratje pa so se vzdržali volitve. Za prvega podžupana je bil izvoljen dr. Brocchi, za drugega pa inženir Doria.

Koroške vesti.

—k— **Slovenska manifestacija na Koroškem.** Prejeli smo poročilo: Podružnica Družbe sv. Cirila in Metoda za Loče in okolico je imela dne 3. avgusta v Malovščah svoj letni občni zbor. Zborovanja se je udeležil tudi zastopnik glavne družbe — naš tovariš F. Škulj, učitelj iz Ljubljane. Po običajnih poročilih odborovih je povzel besedo posestnik Brandner iz Žužalič, ki je v poljudnih besedah orisal naše narodne dolžnosti. Dr. Štefančič je pojasnil zadevo nameravane Ciril-Metodove šole v Vodičji vasi. To je bilo potrebno tem bolj, ker se zadeva zaradi nekvalificiranega postopanja bekušanskega občinskega predstojnika vleče že cela tri leta in je naše ljudstvo postalo že nevoljno. Dočim se je šulferajnska šola ravnotam jela pozneje ustanavljati nego Ciril-Metodova šola, poučujejo v njej že dve leti. K tej zadevi je govoril tudi tovariš Škulj, ki je v splošno zadovoljnost zborovalcev povedal še nekatera tozadevna pojasnila z zagotovilom družbinega vodstva, da družba vkljub vsem zaprekam in nasprotstvom, ki se ji stavljajo od različnih strani, ne odneha od svoje namere ter da stori vse, da izvojuje stavbno dovoljenje za prepotrebno šolo. Sprejeti sta bili dve resoluciji: prva v protest proti občinskemu predstojniku zaradi zaprek ki jih stavlja ustanoviti Ciril-Metodovi šole, s pozivom, da brez odlašanja razpiše nov komisijski ogled v zmislu odloka c. kr. okrajnega glavarstva v Beljaku z dne 13. februarja 1913, št. 650/10, na podlagi katerega se družbi takoj prizna stavbinsko dovoljenje. V drugi resoluciji se naproša družbino vodstvo, da nemudoma stori vse korake, da pride čim prej do zidave narodne šole, ker vsako nadaljno zavlačevanje pomenja ogromno škodo slovenski stvari v prizadetem kraju. Omeniti pa moramo še neko posebnost, kakršnih na Koroškem nikdar ne manjka pri takih prilikah. Okrajno glavarstvo v Beljaku namreč ni hotelo dati dovoljenja za razobešenje slovenskih trobojnic, in sicer zaradi tega ne, ker je sestava barv slovenskih trobojnic prepovedana, dočim pa je pred 14. dnevi visela na ljudski šoli v bližnji Vodičji vasi — frankfurcarica. Daleč smo prišli na Koroškem!

Splošni vestnik.

Ustanovitev bosenskega deželnega šolskega sveta. Iz Sarajeva poročajo z dne 13. t. m.: Predsednik deželnega sveta, dr. Mandić, je sklical vse člane deželnega sveta k sebi, na kateri se ustanovi poseben bosenski deželni šolski svet.

Znamenja ob dohodu vlakov. Ker so se v zadnjih sedmih letih, odkar se je odpravil običaj, da je lokomotiva dohod

vlak na postaje naznanila z žvižganjem, opetovano pripetile nesreče ravno zato, ker je izostalo to znamenje, od oktobra t. l. dalje žvižganje zopet uvedejo.

Iz odbora »Vseslovenske časnikarske zveze«. XI. kongres slovenskih časnikarjev v Pragi dne 30. junija 1912 je sklenil, naj bi se XII. kongres vršil v letu 1913. Zvezin odbor je določil za XII. kongres slovenskih časnikarjev zgodovinski in krasni Kraljevi Gradec, katerega mestni občinski svet je bil odboru na uslugo s pozornostjo, lastno vsem Čehom, kadar gre za slovansko stvar. Priprave za kongres so bile že v polnem teku, ko je na Balkanu izbruhnila vojna med zavezniki. Odbor »Vseslovenske časnikarske zveze« je razpravjal v svoji zadnji seji dne 18. julija o tem, da li bi kazalo, prirediti kongres tudi vzpričo velike krize, ki jo je v slovanski ideji povzročila ta vojna, ter sklenil, odgoditi za letos nameravani kongres na prihodnje leto, naдейajoč se, da se slovanska kriza do tega časa pojasni in vsi slovanski činitelji spoznajo za potrebno, da se vrnejo na krepak temelj načel slovanske vzajemnosti, ki je bil podan in proglašen na prvem kongresu slovenskih časnikarjev v Pragi leta 1898. Izmed teh načel je prvo: »Slovani ne bodo v bodoče netili novih sporov med sabo, stare spore, katerih novo pokoljenje ni zakrivilo, marveč jih je prevzelo kot dedščino, pa bodo reševali med sabo potem mirnih dogovorov in pogajanj tako, da bosta obe sporni strani imeli korist, nobena pa škode.« Odbor »Vseslovenske časnikarske zveze« sporoča to vsem v zvezi združenim društvom slovanskih časnikarjev ter jim kliče: Na snidenje leta 1914! — Josip Holecček, predsednik; Prokop Vavrinek, tajnik.

V katerem stanu ljudje najdlje žive. Neka pariška zdravnica je na podlagi življenjskih podatkov o velikih možeh dognala, da najdlje žive slikarji. Tako so živeli slavni slikarji: Peruggino 78 let, Albani 82, Bellini 89, Michelangelo 89, Tizian 100, Van Dyck 78 let itd. Za slikarji žive najdlje duhovniki, potem pa modroslovci. Najkrajše življenje je življenje — učiteljev.

Iz slovanskih pokrajin.

o Slovaška razstava leta 1914. Velehradsko poljedelsko društvo priredi prihodnje leto slovaško razstavo v Ogrskem Gradišču. Razstava bo podala natančno sliko tamkajšnjega slovaškega prebivalstva v narodnem, gospodarskem in prosvetnem oziru. Na razstavi bodo zastopani tudi najboljši slovaški slikarji s svojimi deli. Za razstave se bodo vršile velike slovaške narodne slavnosti in zborovanja narodnih društev.

o Ruska zdravnica v Belgradu. Dr. Polina Aleksandrovna Rajzmanova iz Petrograda je dospela v Belgrad, da se posveti negi ranjencev.

o Nemci na Hrvaškem stavijo svoje zahteve. Glasilo Nemcev v Hrvaški in Slavoniji, »Deutsches Volksblatt«, navaja zahteve, pod katerimi bi bili Nemci voljni podpirati akcijo barona Skerleca. Te zahteve so: Nemškim otrokom se zagotovi nemški pouk v šoli; nemškemu prebivalstvu se omogoči občevanje z oblastmi v nemškem jeziku. Nemcem se dovoli svobodno sestajanje in združevanje; ne dela se jim težav, ako si hočejo pridobiti domovinsko pravico; vseh kulturnih in gospodarskih ustanov naj bodo ravno tako deležni kakor ostalo prebivalstvo.

o 70letnica Bude Budisavljeviča. Znani srbsko-hrvaški pisatelj Bude Budisavljevič je 29. julija letos obhajal svojo sedemdesetletnico. Rojen je bil v Bjelopolju v Liki ter je bil sodobnik in prijatelj Vučkeliča, Trnskega, Šenoe in Perkovca. Sodeloval je pri mnogih hrvaških časopisih, zlasti pri »Vijencu«. Pisatelj je že 45 let. »Matica Hrvatska« in »Matica Srbska« v Novem Sadu izdala letos njegova dela.

o Kmetiško gledališče. V Vrbovcu pri Zagrebu so ustanovili pred kratkim kmetiško gledališče, ki bo predstavljalo pasionske igre, kakor znano nemško gledališče v Oberammergau. Igračci so sami kmetje in kmetice iz tamošnjega kraja, vodstvo pa ima v rokah režiser Devič iz

Zagreba. Zanimanje za to novo gledališče je med preprostim ljudstvom kakor tudi med meščani prav živahno.

o Nezaslišano nemško nasilje na Moravskem. »Samostatnost« z dne 7. t. m. je prinesla poročilo o naslednjem neverjetnem, pa žal resničnem nemškem šovinizmu: Okrajno glavarstvo v Sternbergu je izvršilo proti tamošnji češki manjšini javno nasilstvo. Na pritisk nestrpnih nemških nacionalcev je bila uradno zaprta češka gostilnica, edini lokal, kjer se je češka manjšina shajala. V vsem kraju je slovansko silno razburjeno nad tem nezaslišanim nasiljem okrajnega glavarstva.

o Tolstega knjiga — zaplenjena v Dalmaciji. Državno namestništvo v Spljitu je zaplenilo hrvaški prevod Tolstega brošure o kmetijskih uporih, ki je bila nedavno tega v Rusiji uničena.

o 160.000 kron »Matici Srbski« je v oporoki zapustil nedavno umrli veleposestnik v Veliki Kikindi, Lazo Nikolić.

o Nova slovaška politična stranka. Katoliški Slovaki, ki se zbirajo krog biv-

šega poslanca župnika Hlinke in Jurige, so v Žilantu sklicali ljudski shod, na katerem so ustanovili slovaško katoliško stranko.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

V številki svojega lista, ki izide za jubilej Zaveze, želimo priobčiti čim več vesti iz vseh slovenskih pokrajin. — Vse svoje sotrudnike in sotrudnice nujno prosimo, naj nam pošljejo primernih notic, da bo naš list tedaj res prava slika vsega slovenskega šolstva in učiteljstva!

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarisu.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Kranjsko.

Št. 1102/m. š. sv.

Na II. mestni slovenski deški šoli v Ljubljani je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1913, št. 5104, začasno popolniti mesto definitivnega moškega učitelja extra statum z zakonitimi prejemki.

Prosilci za to službo imajo svoje pravilno opremljene prošnje vlagati po predpisani službeni poti pri podpisane c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 5. septembra 1913.

Zakasnelih ali pomanjkljivih prošenj se pri oddaji služb ne bo upoštevalo.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 16. avg. 1913.

Št. 1101/m. š. sv.

Na javnih mestnih ljudskih šolah je vsled razpisa c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 9. avgusta 1913, št. 5153, oddati z začetkom šolskega leta 1913/14 na novo sistemizirano mesto šestega veroučitelja z zakonitimi stalnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je vložiti predpisanim putem pri podpisane c. kr. mestnem šolskem svetu ljubljanskem najkasneje do 5. septembra 1913.

Zakasnelih ali pomanjkljivih prošenj se pri oddaji službe ne bo upoštevalo.

C. kr. mestni šolski svet ljubljanski, dne 16. avgusta 1913.

Pridobite naročnikov! šmp 67/25.045

Gospodinjite najceneje

ako se poslužujete k pripravi Vašega zajutreka, malice ter večerje zrnati kavi podobnega »pravega« Francka: z kavim mlinčkom.

In zakaj?

Ker »pravi« Franck

poseduje blagovonjav okus, ki povzdiga vonjavo zrnate kave ter je pritem vendar najcenejši, ker je najizdatnejši kavin pridelek.

LJUBLJANA

Kavarna Prešern

Priporočam slav. učiteljstvu svojo moderno urejeno kavarno.

Za obilen obisk vljudno prosi

KAREL POLAJNAR, kavarnar, LJUBLJANA.

Prvo splošno uradniško društvo

avstro-ogrsko monarhije

na Dunaju, I., Wiplingerstrasse št. 25.

je ena največjih in najstarejših zavarovalnic za življenje v monarhiji in izvršuje zavarovanja za življenje in rente v vseh kombinacijah.

Za izboljšanje gospodarstvenega stanja, za preskrbljenost prihodnosti navezano je posebno učiteljstvo na samopomoč potom zavarovanja življenja; ugodnosti, ki jih nudi v tem obziru Uradniško društvo, pa tudi humanitetnemu delovanju namenjene uprave Uradniškega društva kažejo učitelju, da mu je najboljša, če se oklene Uradniškega društva. Iz pravega spoznanja teh ugodnosti pridružila so se

največja učiteljska društva

Avstro-ogrsko Uradniškemu društvu.

Silno ugodni zavarovalni pogoji. Nizke premije. Izplačevanje nemudoma in brez odbitka.

Garancijsko premoženje koncem I. 1912 . . . . . 84 milijonov kron

Stanje zavarovanj koncem I. 1912 . . . . . 222 milijonov kron

Izplačanih zavarovanj do konca I. 1912 . . . . . 121 milijonov kron

Pojasnila daje brezplačno in, ne da bi vprašalec prevzel kake obveznosti

Glavni zastop uradniškega društva

za Štajersko, Koroško in Kranjsko v Gradcu, RadetzkystraBe 10.